

Piše Ida Haider-Labudović

MARC CHAGALL

„Za mene slikanje nikada nije bilo profesija. Ako si slikar, možeš dubiti na glavi i opet biti slikar. Da bi stvorio dobru sliku i dobru keramiku, jedino što ti treba jeste dobra narav. Kakav narod, takav kralj, što bi rekla poslovice. Kakva narav, takva slika”, Mark Šagal Izložba slika postavljena u Beču (BA-CA Kunstforum, 15. novembar 2006. – 18. februar 2007) predstavlja Šagalove ruske godine koje se smatraju njegovom stvaralačkom osnovom i početnom fazom impresivnog intenziteta, sa temama iz života Jevreja i jevrejskog ambijenta u kojem je i sam živio, magičnog sveta stare Rusije i njenog folklor, kao i simboličkog misticizma.

Potruga za njegovim delima, koja se nalaze na ovoj izložbi, krenula je po Rusiji i njenoj provinciji, kao i Francuskoj i Švajcarskoj, i dočarala upravo ono što na Šagala asocira: ženska tela koja lete, svirače na violini, predmete iz judačke, rabine, pogrebe, rusku tradiciju i priče iz jevrejskog geta. Lirske slike između sna i budnosti čine bajke pune boja u atmosferi kubizma, nadrealizma i ekspresionizma. Odsustvo zakona sile Zemljine teže i proporcija vidno je na njegovim motivima iz prirode, portretima, ljubavnicima koji se drže za ruke, svadbenim povorkama i prikazu rođenja.

Mark Šagal, čije je puno ime Moïse Zakharovich Shagalov, rođen je 7. jula 1887. godine, kao najstarije dete od devetoro dece, u jevrejskoj porodici koja je živela u getu malog beloruskog grada. Rastao je sa

učanjem Hasida i studirao u Petrogradu. Jedna stipendija ga kao mladog slikara odvođa u Pariz, a svoju prvu samostalnu izložbu imao je u renomiranoj avangardnoj galeriji u Berlinu. Odatle se vraća u rodni grad u posetu porodici, gde ga zatiče Prvi svetski rat, sa njim i gubitak slika koje su ostale u Parizu i Berlinu. Godine 1909. upoznaje svoju veliku ljubav Belu Rozenberg, sa kojom se venčava 1915, nakon čega se sele u Petrograd i posle godinu dana dobijaju ćerku Idu. U Moskvi on crta slike za binu, kostime i monumentalne zidne slike za Jevrejski teatar, ilustruje Gogoljevog „Revizora” i komade Šolema Alejhemā. Godine 1922. sa porodicom odlazi u Berlin, a zatim u Pariz gde za jednog izdavača pravi ilustracije za Bibliju. Po okupaciji Francuske, bežeći od deportacije i holokausta, porodica odlazi u Sjedinjene Države. Njegova voljena Bela, koja se često pojavljivala na slikama, iznenada umire 1944, nakon čega on mesecima ne može da slika. Radi na muralima i skulpturama. Posle osam godina ženi se Valentinom Brodski Vavom. Godine 1960. oslikava prozor sinagoge u jerusalimskoj bolnici, kao i vitraže katedrale: „Za mene prozor crkve predstavlja transparentan zid razdvajanja između mog srca i srca sveta.”

Njegovi prizori su prozni, ostavljaju impresije ruskih breza i prirode, jevrejskog teatra i jidiša, rabina i mislioca, veselja u cirkusu, klezmer muzike, vojničke uniforme i sudbine, svakodnevnih objekata sa sela, kao i svetlosti pariskog jutra na prozoru i zaljubljenih parova.

Svojom sugestivnom tematikom dovode do smeha ili plača.

Šagalove zidne slike za Državno kamerno jevrejsko pozorište smatraju se izuzetno važnim delima. One poseduju autobiografske scene, predstavljaju kontraste njegovog života, ljubavi i mržnje i pokušaj da se jevrejskoj kulturi nađe mesto u revolucionarnoj Rusiji. Pune su detalja, malih figura, dekorativnih elemenata, slobodnih asocijacija i hebrejskih slova i ukazuju na Šagalova iskustva i njegovu

predstavu po kojoj bi pozorište trebalo da se razvija: „Ah, pomislio sam, to je mogućnost da radikalno promenim staro jevrejsko pozorište, njegov psihološki naturalizam, lažne brkove. U krajnjem slučaju, ovde na zidu, artikulisaću sebe kako želim i biću u stanju da započnem sve što ja mislim da je bitno za obnavljanje nacionalnog teatra.”

Šagal je umro u Francuskoj, marta 1985. godine. ■